טבע עברי (ע"ר)
עמותה לקידום אחריות סביבתית-יהודית בישראל
www.tevaivri.org.il
info@tevaivri.org.il
0523754506/7

דף מקורות - חנוכה ותרבות הצריכה

ערכה: מיכל ברגמן

יעקב ושמירה על הכדים [פכים] הקטנים:
יד וַיָּלֶן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא; וַיִּקַּח מִן-הַבָּא בְיָדוֹ, מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו **כב** וַתַּעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל-פָּנָיו; וְהוּא לָן בַּלַּיְלָה הַהוּא, בַּמַּחֲנֶה **כג** וַיָּקָם בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקַּח אֶת-שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת-שְׁתֵּי שִׁפְחֹתָיו, וְאֶת-אַחַד עָשָׂר יְלָדָיו; וַיַּעֲבֹר אֵת מַעֲבַר יַבֹּק. **כד** וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבִרֵם, אֶת-הַנָּחַל; וַיַּעֲבֵר אֶת-אֲשֶׁר-לוֹ. **כה וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ**; וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר.
(בראשית, פרק לב, פסוקים יד- כה)

וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ - אמר רבי אלעזר: שנשתייר על פכין קטנים [יעקב חזר לאחוריו בגלל ששכח כדים קטנים]. מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם וכל כך למה, לפי שאין פושטין ידיהן בגזל [צדיקים אינם עוסקים בגניבה]. (תלמוד בבלי, מסכת חולין דף צא, עמוד א)

הכדים של יעקב והקשר לחנוכה:
ואם כן - על מה [נאמר] 'ויותר [יעקב לבדו]' וכו'...אי נמי לכך [מדוע גם] אמר פכים קטנים? - לפי שמצינו שהקדוש ברוך הוא אמר לו ליעקב: 'אתה מסרת נפשך על פך קטן בשבילי וגם אני בעצמי אשלם לבניך בפך קטן חשמונאי שנעשה נס על-ידי פך קטן'.
והיכן מצינו שיעקב מסר נפשך על פך קטן? אלא ודאי הכא [שם], לפי שנאמר כבר: 'ויעבר את כל אשר לו'. ולמה – 'ויותר לבדו'? - אלא ודאי פך קטן של שמן שהיה רוצה לנסך על גבי המזבח בבית אל, וזה שהיה שכוח וחזר עליו לפי שאינו שלו אלא של הקדוש ברוך הוא לנסך.
(המהרש"ל כפי שמצוטט ב"צידה לדרך", פירוש לבראשית לב, כה, רבי יצחק בער אליינברג,)

עוד על יחסו של יעקב לרכוש:
מובא בשם האר"י ז"ל: יעקב שכח פכים קטנים וחזר עליהם, שיש לדעת שכל דבר שנתנו לאדם מן השמים יש לו איזה שייכות להם, ולכן יש להיזהר לא לקלקל ולאבד את הדבר. ולפי זה יש להיזהר במעלות ובתכונות הטובות של כל אחד שלא לקלקלם ולאבדם חס וחלילה.
(חידושי הרי"מ, הרב יצחק מאיר רוטנברג (אלתר), פולין, המאה ה-19)

וכאן שאמר, צדיקים ממונם חביב עליהם יותר מגופן, לפי שאין פושטין ידיהם בגזל (סוטה יב ע"א), היינו, שלא לוקחים מה שאינו מגיע להם מהשם יתברך. על דבר מה שנאמר, 'לחם חוקי', היינו, שנחקק ונקצב מהשם יתברך לחלקו. וקרי ליה [ונקרא] 'גזל', על דרך מה שכתוב (ברכות לה ע"ב), **כאילו גוזל לקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, כי לה' הארץ ומלואה. ומה שלא נברא בשבילם, היה אצלם כגזל, ואין פושטין ידיהם ליקח [לקחת].** ומפני זה, ממונם

טבע עברי (ע"ר)
עמותה לקידום אחריות סביבתית-יהודית בישראל
www.tevaivri.org.il
info@tevaivri.org.il
0523754506/7

שמיוחד להם, שנברא בשבילם, חביב עליהם כל כך, עד שמסר יעקב אבינו עליו השלום את נפשו עליהם. על דרך מה שסיפר רבינו הקדוש [האיז'ביצער] [זכר צדיק לברכה] ששמע

מרבינו רבי בונם מפשיסחא [זכר צדיק לברכה], שאמר בשם היהודי הקדוש [זכר צדיק וקדוש לברכה לחיי העולם הבא], שדבר שיש לו שייכות לצדיק - מחוייב ליהנות ממנו אף במסירות נפש. ולכן, יעקב אבינו עליו השלום שידע שהפכים קטנים הם שלו ושייכים לנפשו, ונבראו בשבילו - מסר נפשו להעבירם.

(פרי צדיק (רבי צדוק הכהן רבינוביץ מלובלין, 1823-1900), פסח, דף לו עמוד ב באמצע, בתוך ספר קול מבשר ח"ב –סוטה).

האדם יש בו ד' חלקים שהם הגוף והנפש והממון, אשר גם כן נחשב כמו אחד מחלקיו, כמו שהתבאר כמה פעמים, כי **הממון של אדם גם כן נחשב חלק האדם**, כמו שאמרו חכמים פעמים הרבה (ב"ק קיט ע"א): **הגוזל את חבירו שווה פרוטה [אפילו בסכום של פרוטה] כאלו נוטל את נפשו**. ועוד אמרו: הצדיקים חביב עליהם ממון שלהם יותר מגופם.
(מהר"ל, נתיבות עולם, נתיב התשובה, פרק ה)

רכוש שצדיק זכה לו ביושר,אפילו אינו אלא שווה פרוטה,**הרי הוא קדוש בעיניו, הוא לא יבזבז אותו, אף לא ישחית אותו לריק, והוא אחראי על שימושו היעיל**.
אלפי זוזים הם בעיניו כשרוך נעל, בשעה שיש להוציא אותם על מטרה נעלה; אך ערכו של שרוך נעל עולה לאלפי זוזים, בשעה שהוא עומד להתבזבז ללא טעם ולא מטרה.

(רש"ר הירש – פרשת וישלח)

ומסיים שם בביאור דברי הגמ' בחולין צא' על הפסוק "ויותר יעקב לבדו" (בראשית לב', כד'):
"אמר ר' אלעזר, שנשתייר על פכין קטנים, מכאן לצדיקים, שחביב עליהם ממונם יותר מגופם. וכל כך למה? לפי שאין פושטין ידיהם בגזל ."ומבאר רה"י: "חביבות זו נובעת, מצורת הסתכלות הצדיק על ממונו, ממון כשר שבידו, הינו **מתנה מלכותית** שהענקה לו מידו הפשוטה של הקב"ה. והמביט על נכסיו באספקלריה זו, מצטיירים אצלו אף פכין הקטנים, באור אלוקי פנימי, ממונו נעטף בהרגשת חשיבות ועל כן אינו מסוגל לנהוג בו קלות דעת ופזרון, מתנה זו, לא נועדה לבזבוז, אלא לשימוש היאה לממונו של מלך. ואור חדש יגיה מעתה גם על מאמר רבותינו בסנהדרין ח'.- 'שיהא חביב עליך דין פרוטה כדין מאה מנה' כי מתנה שנתקבלה מידו של מלך ,**לא הכמות היא** המטביעה **את חשיבותו** ,אלא עצם ההתייחסות המלכותית היא הקובעת את היחס אליה."

נמצינו למדים, שיעקב אבינו, חידש הסתכלות מיוחדת על כל ענייני הממון כמכשיר וכזרז לעבודת ה', ומבט על הרכוש כמתנה אלוקית משנה את כל היחס לממונו של האדם. ולכן –

טבע עברי (ע"ר)
עמותה לקידום אחריות סביבתית-יהודית בישראל
www.tevaivri.org.il
info@tevaivri.org.il
0523754506/7

לא הכמות קובעת אלא אפילו ל"פכין קטנים" ישנו יעוד
(הרב חיים יעקב גולדויכט ,"אסופת מערכות"

אלוקי .
בראשית חלק ב' דף צח)

צריכה ורכושנות:
ההבדל בין מימוש עצמי לבעלנות [...] **הוא בין חברה שבמרכזה עומדים בני אדם לחברה שבמרכזה עצמים**. העמדה הבעלנית מאפיינת את החברה התעשייתית המערבית, שבה הלהיטות אחר ממון, פרסום ועוצמה נעשתה עניין מכריע בחיים [...] **האדם המודרני אינו יכול להבין את רוחה של חברה שאינה מציבה בראש מעייניה קניין וחמדנות**.
(אריך פרום, בעלנות או מימוש עצמי, עמ' 26-25).

[...] עוד תוצאה של התכחשות לרובד הרוחני של החיים, שמתבטאת בשינוי ערכי והתנהגותי בחברה המודרנית, היא צמיחת הצרכנות המופרזת. תופעה זו החלה במערב עוד בתחילת המאה, עם המצאת המכונית והמסע המאוד מוצלח של הנרי פורד וכמותו לשכנע את הציבור שכל אחד חייב לרכוש 'פרייבט', אך תפחה בעיקר אחרי מלחמת העולם השנייה, עם הצמיחה הכלכלית שליוותה את השיקום. הסיפור בארה"ב מעניין, כי דווקא כוחות התעשייה שבאו לידי ביטוי בפרסום ויח"צנות, נאבקו קשות במוסר אמריקאי-'חלוצי' מסורתי, של חסכונות, שהיה כמעט ערך של הסתפקות במועט. אך עם ההמצאות המוכרות לכולנו (מוצרי חשמל וכדומה, בעיקר אלה האמורים לחסוך עבודת כפיים), ההמונים נהרו לחנויות הגדולות, ועוד היד נטויה. עכשיו סקרים מראים שבקרב 85% מאמריקאים שנשאלו, הבילוי האהוב עליהם ביותר הוא לצאת לקניות. לא קריאה, לא טיולים בטבע, אף לא סרטים או מוזיקה: קניות. הצרכנות כאורח חיים הגיעה למחוזותינו באיחור מה, אחרי תקופה טראומטית של צנעה. אך עם צמיחה מסוימת אחרי 67', ובעיקר משנות השמונים, הצלחנו להשכיח את הימים הרעים ההם, בו מצאנו סיפוק בתחומים לא חומריים. פעם "קניון" היה תופעה גיאולוגית. לנוער של ימינו זו המשמעות המשנית, ויתכן מאד שרובם מעדיפים לבלות בקניון הקרוב, המוכר, ולא השני.

הנקודה המרכזית היא שהמשבר הסביבתי - על כל רבדיו, כפי שפורטו לעיל - איננו טכני, ולא ייפתר דרך טכנולוגיה (בלבד). המשבר הוא ערכי, ויבוא על פתרונו רק דרך בירור מחודש של הערכים והשקפות העולם שעל פיהם אנו חיים. הטיעון האחרון, של מרכזיות החומרנות בחיים המודרניים, כלומר חיפוש הסיפוק האישי ברכוש ובדברים חומריים, הוא קריטי. דיויד אהרנפלד, ביולוג אמריקאי מוביל (ויהודי שומר מסורת, אגב), מספר על השיעורים שהוא מלמד באוניברסיטת רוטגרס, בהם הוא מזכיר את המשבר הסביבתי, ומעיר שאין מנוס אלא לשנות הנחות והרגלי יסוד באורח חיים שלנו, כולל בעיקר בצרכנות הדוהרת. הוא תוהה למה מסר זה גורם לדיכאון אדיר בקרב רבים מתלמידיו, בעוד שהוא לא מוצא בו תכנים מאיימים כל כך. הוא מסיק שעבור אדם שכל עיסוקו הוא מציאת סיפוקים ברובד החומרי - כסף, חפצים, הרפתקנות תלויית 'צעצועים' יקרים, וכו' - פגיעה

טבע עברי (ע"ר)
עמותה לקידום אחריות סביבתית-יהודית בישראל
www.tevaivri.org.il
info@tevaivri.org.il
0523754506/7

באתוס של צרכנות היא בנפשו. עולמו ייחרב עליו. אם אין לו תחליף לסיפוק חומרני, אז כבר אין טעם לחיים.

להכליל: הדרך היחידה להתמודד עם אתוס הצרכנות - שהוא הוא הכוח המניע מאחורי

צמיחה תעשייתית מתמדת שצורכת יותר ויותר משאבים, ופולטת יותר ויותר זיהומים - היא בכלים ערכיים ורוחניים. וזה לא פלא שהחיפוש הרוחני הידוע אצל הנוער הישראלי, שמביא אותם לדוגמא לארצות המזרח, התפתח בעיקר עם עליית רמת החיים ופיתוח הצרכנות.
האתוס הצרכני בעצם חלול: אולי מוצק וזוהר מבחוץ אך ריק וריקני מבפנים, והוא משאיר חלל שחייבים למלאו - במשהו. בקשר למילה "רוחני" כאן אין הכוונה למיסטיקה (דווקא): סיפוק ערכי-רוחני גם יכול לבוא מאתוס חברתי, של יעדים משותפים, מעורבות קהילתית, של מחויבות כלפי משהו שהוא מעבר להישגיות ברמת הפרט.

תשובות יהודיות

זה מביא אותנו בחזרה ליהדות, והמסרים הנחוצים כל כך להתמודדות עם המשבר הסביבתי-חברתי. לעניות דעתי, הציונות הדתית ממוקמת היטב להוביל מהפיכה סביבתית בארץ. על מנת להבין טענה זו בואו נחזור לכמה מהגורמים "הירוקים" שנמנו בראש הרשימה הזאת שנתפסים כנוגדים את ההשקפה האמונית. אמרנו שלעתים סביבתנים הם קיצונים (מדי), ואו פגנים, שהם אנטי-פיתוח (ולכן באיזשהו מובן, גם אנטי-ציונים), והשקפת עולמם היא בהכרח שמאלני- קוסמופוליטי. אפשר להראות שהטיעונים (או הסטריאוטיפים), אפילו אם פעם היו רלבנטיים, היום הם כבר הרבה פחות.

הדגש בתנועה הסביבתית, בארץ ובעולם, עובר מהגנה על שטחים פתוחים, וחי וצומח בשל מיני ערכים עצמיים או פנימיים, אל חזון יותר כולל של חברה "בת קיימא". הגישה היא הרבה פחות 'סוגדת לטבע' באשר הוא, ויותר מתמקד בשאלות של היחס ההדדי בינינו לבין העולם בו אנו חיים. מתחילים להבין שקיצוניות לשמה לא עושה נפשות לרעיון, ושלא מספיקה התנגדות ליוזמות הרסניות - חייבים להגיד מה כן. כיצד כן לפתח, לבנות, לתכנן. באשר לקוסמופוליטיות, הסיסמא הידועה "חשוב גלובלית, פעל מקומית" אכן עדיין תקיפה. יש בהחלט רובד גלובלי, בינלאומי לפעילות סביבתית (איך אפשר אחרת? לטבע אין גבולות, וחלק ניכר מהבעיות החמורות ביותר
משפיעים על כל כדור הארץ). אך בל נשכח את החצי השני - פעילות לוקאלית, אם זה התארגנות קהילתית ("grassroots"), או פיתוח וחיזוק תרבויות מקומיות, דווקא כמחאה, כנגד תהליכים גלובליים מאיימים, חוזרת ומחזקת זהויות קולקטיביות.

ובכן, כל כך הרבה תשומת לב ניתנה ל"איום" של סביבתנות כדת חדשה וחשש מהפגניות שבה, **שפספסנו את העבודה הזרה החדשה האמיתית: רדיפת ממון, אלים חומריים, "עצביהם כסף וזהב" ממש. אלילות זאת הרסנית בהרבה מאלה בינינו שאומרים, אפילו בקול רם, "מה נאה אילן זה." ליהדות המסורתית יש הרבה מה להגיד על זה: שוויו של**

טבע עברי (ע"ר)
עמותה לקידום אחריות סביבתית-יהודית בישראל
www.tevaivri.org.il
info@tevaivri.org.il
0523754506/7

בן אדם לא נמדד ברכוש, וסיפוק אמיתי לא קונים בכסף. העשיר האמיתי שמח בחלקו, והגיבור האמיתי כובש את יצרו [...].

(ד"ר ג'רמי בנשטיין: שאלות סביבתיות, תשובות יהודיות, בתוך אתר מרכז השל - http://heschel.org.il/heshelphp/hachiva1.php?ind=14)

על הקניון כסמל לתרבות הצריכה:

אלפי דגמים של מכוניות, טלוויזיות, וידיאו, תוכנות, משחקים, טלפונים, עזרי בית ומטבח, גינה ומשרד. עשרות מיני יוגורט, גבינות ולחם. קליניקות קונבנציונליות, אלטרנטיביות, הוליסטיות, מיסטיות, חבילות תיור, חוויות וריגושים. ערוצים ברדיו, בכבלים, בטלוויזיה. תוכנות וחומרות, עדכונים ושדרוגים. מידע, היצע, סיכוי, פיתוי [...] הכל גדול, חזק, עצום, צבעוני, קולני, קופצני, מפתיע, מכה, מהמם ומדהים [...] [הקניון] סגור מן הטבע שמתחתיו האדמה, הנחלים, הימים, הצומח והחי, איתם נפגש האדם רק כמשאבים לניצול...וכן הוא סגור מכל מציאות שמעליו, מכל מציאות שמעבר לו: ובוודאי מן המציאות הרוחנית, הבוראת, האלוהית, שאותה אין הוא יודע כלל [...] הקניון הוא סמל ומשל לכל עולמו של האדם כיום.

(דניאל שליט, ספר הקניון, ע"מ 21-17)

איזהו עשיר - השמח בחלקו, שנאמר: "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך", אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא .
(מסכת אבות פרק ד משנה א)

"וּמִקְנֶה רַב הָיָה לִבְנֵי רְאוּבֵן וְלִבְנֵי גָד עָצוּם מְאֹד וַיִּרְאוּ אֶת אֶרֶץ יַעְזֵר וְאֶת אֶרֶץ גִּלְעָד וְהִנֵּה הַמָּקוֹם מָקוֹם מִקְנֶה (במדבר, פרק לב, פסוק א).
זה שאמר הכתוב (קהלת י, ב): "לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ" " לֵב חָכָם לִימִינוֹ " - זה משה, " וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ " - אלו בני ראובן ובני גד **שעשו את העיקר טפל ואת הטפל עיקר. שחיבבו את ממונם יותר מן הנפשות.** שהן אומרים למשה "גדרות צאן נבנה למקננו פה וערים לטפנו".
אמר להם משה: אינה כלום, אלא עשו את העיקר עיקר, תחילה בנו לכם ערים לטפכם ואחר-כך וגדרות לצאנכם...
אמר להם הקדוש ברוך הוא: אתם חבבתם את מקניכם [עדרי הצאן] יותר מן הנפשות, חייכם אין בו [בצאן] ברכה. עליהם נאמר (משלי כ, כא): "נחלה מבוהלת בראשונה ואחריתה לא תבורך" **וכן ה**וא (הכתוב) **א**ומר - כך אנו מוצאים בפסוק (שם כג, ד) "אל תיגע להעשיר מבינתך חדל" ואיזה הוא עשיר השמח בחלקו שנאמר (תהלים קכט, ב): "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך".
(מדרש במדבר רבה, כב, ט)

טבע עברי (ע"ר)
עמותה לקידום אחריות סביבתית-יהודית בישראל
www.tevaivri.org.il
info@tevaivri.org.il
0523754506/7

מוסר היהדות עומד איתן על בסיס של ריסון הסתפקות והתאפקות. בלא בסיס זה יהיו לשווא כל האמצעים האקולוגיים שבעולם. **ביסודה של כל גישה לבעיית האקולוגיה מוכרחים להיות צמצום התאווה, רגישות לצרכי האחרים** - הן לחברה והן ליצורי כפיו של הקב"ה.
(**הרב אהרן ליכטנשטיין, הגות, ד', יהדות בחברת ימינו**)

אני רוצה גם
מילים: יהודה פוליקר ויעקב גלעד
לחן: יהודה פוליקר
גם אני רוצה לצאת, לשתות, לרקוד, לבגוד, לשדוד
גם אני רוצה לדפוק שמחת חיים ברמקולים של אוטו עם כבוד.
גם אני רוצה לחטוף, לאכול, לטרוף, לזלול, להקיא את הכל
לרמוס את כל מי שעומד בדרכי, לעמוד על שלי בלי ליפול.
גם אני רוצה אקדח קטן שפותח דלתות וסוגר עניין
אני רוצה לשלם במזומן מתחת לשולחן לאיזה עבד נאמן פודלמן.
גם אני רוצה לשלוף מהשרוול, לצחוק בביטול ולהגיד בזלזול:
קניתי, מכרתי, פתחתי, סגרתי, כיוונתי, יריתי, פגעתי בול [...]
אני רוצה הכי גדול, הכי מהר, הכי יפה.
אני רוצה הכל הכי טוב, הכי הרבה.
אני רואה את זה מולי, צבעוני, טבעי, על המסך שלי.
אני רוצה להיות שם, אני רוצה להיות שם,
אני רוצה גם, אני רוצה גם...

גם אני רוצה לקנות לי קבוצת כדורגל או כדורסל
אני רוצה על הקיר את מונה ליזה אורגינל.
אני רוצה להיות ידיד בין ידידי המוזיאון
גם אני רוצה סלון עם חלון, במגדל שמשקיף לים התיכון.
גם אני רוצה חבר בכנסת ובמס ההכנסה
גם אני רוצה להריץ ולהקפיץ, להפיל את הבורסה
גם אני רוצה שומר ראש נהג צמוד ולימוזינה גדולה
גם אני רוצה מקום בהנהלה של מפלגה, שתיקח אותי אצלה.

אני רוצה הכי גדול, הכי מהר, הכי יפה.
אני רוצה הכל הכי טוב, הכי הרבה.
אני רואה את זה מולי, צבעוני, טבעי, על המסך שלי.
אני רוצה להיות שם, אני רוצה להיות שם,
אני רוצה גם, אני רוצה גם...

אבל איפה אני,
ואיפה כולם?
איפה אני,

טבע עברי (ע"ר)
עמותה לקידום אחריות סביבתית-יהודית בישראל
www.tevaivri.org.il
info@tevaivri.org.il
0523754506/7

איפה כל העולם?

מה אני יושב כאן סתם,
הכול כללי כמו הים,
אני רוצה גם, אני רוצה גם,
אני רוצה גם, אני רוצה גם...
השיר המלא -
http://www.shiron.net/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=459&wrkid=3800

קישורים תרבות הצריכה-

- ילדים ותרבות הצריכה -
http://www.amit.org.il/mabasviva/kislev/nispach2.html
- מידע על תרבות הצריכה, הפניה לאתרים -
http://www.green.org.il/beta/index.php?option=com_content&task=view&id=722&Itemid=729
- מידע על תרבות הצריכה ורעיונות לחיים -
http://www.greenaction.org.il/sricha.html

התייוונות ואמריקניזציה

אמריקה

מילים: חוה אלברשטיין
לחן: גדעון כפן

כל מקום זה אמריקה,
אמריקה תמיד בליבך.
אתה נמצא באמריקה,
אמריקה, אני ואתה.

אז אל תיסע לאמריקה,
חכה - היא תגיע לכאן.
בעוד שבוע, בעוד שנה,
הכל שאלה של זמן.

כולם חולמים אמריקה,
תמיד אותו חלום.
כולם נוסעים לאמריקה,
ולא מגיעים לשום מקום.

כולם שומעים את אמריקה,
שרים ומדברים אנגלית.

טבע עברי (ע"ר)
עמותה לקידום אחריות סביבתית-יהודית בישראל
www.tevaivri.org.il
info@tevaivri.org.il
0523754506/7

כולם רוקדים את אמריקה,
בכל מקום אותו התקליט.

הכל מתחיל באמריקה,
אף פעם לא מאוחר.
היום ארוך באמריקה,
והשבוע קצר.

כולם חולמים אמריקה,
תמיד אותו חלום.
כולם נוסעים לאמריקה,
ולא מגיעים לשום מקום.

כולם חולמים אמריקה,
החלום בלע אותם.
מי חולם את מי עכשיו
כבר לא יתברר, לעולם..

כולם חולמים אמריקה,
כמו פיזמון חוזר.
כשהבוקר יעלה, מה יישאר,
מה יישאר?

אמריקה
מילים ולחן: אריאל הורוביץ

הו ילד של אמא אולי הגיע הזמן
לנתק את החבל לנשום לבד חמצן?
היא את המוח שוטפת - את הכיס ממלאת
את ידך מכופפת - איך תוכל להימלט?

היא אם ריקה - אמריקה

היא ייצרה את הנעל שאתה בה הולך
ואתה לא יודע שכל הזמן אתה דורך
על אלפי ילדים שבעולם השלישי
במפעליה עובדים בלי יום אחד חופשי

היא אם ריקה - אמריקה

היא אותך מחנכת היא מצפון העולם
היא תמיד מחייכת והנימוס שלה מושלם
את האדום היא השמידה - את השחור שיעבדה
על הצהוב היא הורידה את הפצצה המחרידה

היא אם ריקה - אמריקה

הו ילד של אימא - חשבת מה יקרה
כשפתאום ייגמר לה מהסידור הזה?

טבע עברי (ע"ר)
עמותה לקידום אחריות סביבתית-יהודית בישראל
www.tevaivri.org.il
info@tevaivri.org.il
0523754506/7

איך תחייה את חייך ותצא אל הקור

כשאתה כל ימיך מתחת לסינור?

היא אם ריקה - אמריקה
הסרטון של השיר - אמריקה (אם ריקה) – אריאל הורוביץ –
http://www.youtube.com/watch?v=uz42Bfs96pM